

DET KONGELIGE
LANDBRUKS- OG MATDEPARTEMENT

Prop. 89 L

(2012–2013)

Proposisjon til Stortinget (forslag til lovvedtak)

Endringer i reindriftsloven mv. (avvikling av områdestyrene)

*Tilråding fra Landbruks- og matdepartementet 22. mars 2013,
godkjent i statsråd samme dag.
(Regjeringen Stoltenberg II)*

1 Proposisjonens hovedinnhold

Landbruks- og matdepartementet fremmer med dette et forslag til endringer i lov om reindrift (reindriftsloven) av 15. juni 2007 nr. 40. Forslaget innebærer en avvikling av ordningen med områdestyrer og overføring av områdestyrenes oppgaver til fylkesmannsembetene. Reindriftsstyret videreføres som i dag og skal bidra til å sikre samisk medvirkning i den offentlige forvaltningen av reindriften.

Områdestyrene har vært en del av den offentlige forvaltningen av reindriften i Norge siden 1979. De er kollegiale organer med fem eller syv medlemmer, som oppnevnes av fylkestinget og Sametinget i henhold til reindriftsloven § 72, jf. § 71 annet ledd.

En særskilt utfordring innenfor dagens forvaltningssystem er at Reindriftsforvaltningen er en forholdsvis liten forvaltning, og uten tilknytning til annen offentlig forvaltning. Man har over tid sett at dette kan skape problemer med hensyn til blant annet habilitet og kompetanseoppbygging.

Hensikten med endringene er å få en mer oversiktlig og effektiv forvaltning, som kan inngå i et bredere faglig miljø som samlet sett gir kompetansemessige gevinster.

Overføringen av områdestyrets myndighet til fylkesmennene forutsettes å skje parallelt med en

administrativ overføring av områdekantorene til fylkesmennene. Fylkesmannen vil dermed bli den statlige regionale fagmyndigheten i den offentlige forvaltningen av reindriften, jf. også fylkesmannens tilsvarende rolle på landbruksområdet for øvrig og på miljøområdet. Dette vil bli fulgt opp i den ordinære budsjettprosessen.

Kantorene blir lokalisert der de er i dag. Det skal imidlertid gjennomføres fylkesvise prosesser, og som etter omstendighetene kan gi rom for andre løsninger dersom det er enighet om at dette vil være mest effektivt og hensiktsmessig. Reindriftsforvaltningen i Alta forutsettes opprettholdt som før. Den har nå skiftet navn til Statens reindriftsforvaltning.

Når det gjelder Reindriftsstyret, er dette på linje med områdestyrene et kollegialt organ hvor Landbruks- og matdepartementet i dag oppnevner 4 medlemmer og Sametinget 3 medlemmer.

Landbruks- og matdepartementet vil fortsatt ha det overordnede faglige ansvaret for den offentlige forvaltningen av reindriften.

Samisk medvirkning og reindriftsfaglig kunnskap vil være viktig også i en ny forvaltningsmodell. Departementet vil invitere Sametinget og Norske Reindriftsamers Landsforbund (NRL) til å være med og utvikle rammene for samisk og reindriftsfaglig medvirkning i en ny regional forvaltning.

2 Bakgrunnen for dagens forvaltningsordning

Ordningen med kollegiale styringsorganer i forvaltningen av reindriften ble etablert i 1979 ved ikrafttredelsen av lov om reindrift av 9. juni 1978 nr. 49. Formålet med dette var at reindriften skulle få større medvirkning og innflytelse i styringen og forvaltningen av næringen. På 1960- og 70-tallet var det blitt gjennomført utredninger av reindrifftslovgivningen og administrasjonen av reindriften, herunder om reindriffts rettigheter og plikter og næringens stilling i forhold til jord-, skogbruks- og konsesjonslovgivningen.

Reindrifftsutvalget av 1974, jf. NOU 1975: 5 Reindrift, foreslo en organisering av *administrasjonen* ut fra de eksisterende lappesfogdkontorene. Utvalget foreslo videre at det skulle opprettes et reindrifftsstyre, og at det i tilknytning til styret skulle bygges opp et sekretariat med en reindriffts-sjef som leder. Reindrifftssjefen skulle ha myndighet til å treffe vedtak i løpende saker av kurant art mellom styremøtene. På lokalt nivå, i tilknytning til reindrifftskontorene, foreslo utvalget at det skulle etableres et lokalt styre, områdestyret, med en posisjon som kunne sammenlignes med jordstyrenes. Forslaget om områdestyrer fikk stor oppslutning i høringsrunden, og både departementet og Stortinget sluttet seg til dette. Gjennom reindrifftsloven av 1978 ble det derfor etablert en ordning med obligatoriske områdestyrer, i alt 6, som fikk betydelig myndighet etter loven. Når det gjaldt reindrifftsstyret, ville departementet, på bakgrunn av høringsuttalelsene, ikke gå lenger enn å foreslå at Kongen – dersom man fant det hensiktsmessig – kunne opprette et slikt styre. Et reindrifftsstyre ble opprettet nokså raskt i 1979.

I St.meld. nr. 28 (1991-92) *En bærekraftig reindrift* var Sametingets rolle i reindrifftspolitikken et sentralt tema. Som et ledd i dette, ble det foreslått at Sametinget skulle *oppnevne* medlemmer i de styrende organer. Dette fikk imidlertid ikke tilslutning under Stortingets behandling av meldingen, jf. Innst. S. nr. 167 (1991-92).

I forbindelse med prinsippmeldingen om samepolitikken, som ble lagt fram i 1992, St.meld. nr. 52 (1992-1993) *Om norsk samepolitikk*, var det igjen en betydelig debatt om Sametingets oppnevningensmyndighet.

Disse prosessene ledet fram til Ot.prp. nr. 28 (1994-95) om endringer i reindrifftsloven og jordskifteloven, og hvor Sametinget fikk myndighet til å oppnevne 3 medlemmer til reindrifftsstyret og 2, eventuelt 3 medlemmer, til områdestyrene. Denne løsningen var i samsvar med Regjeringens forslag

i stortingsmeldingen om reindrifftspolitikken fra 1992.

I henhold til reindrifftsloven av 1978 var det opprinnelig ikke noe krav om at et reindrifftsstyre skulle opprettes. Det var noe som kunne gjøres etter en nærmere vurdering. Gjennom endringene av reindrifftsloven i 1996 ble imidlertid opprettelsen av et reindrifftsstyre et krav etter loven, og reindrifftsstyret ble gitt oppgaver direkte i loven.

I forbindelse med reindrifftsavtaleforhandlingene for avtaleåret 1998/1999 ble det fra Norske Reindrifftsamers Landsforbund satt fram krav om at det skulle nedsettes en kommisjon for en generell gjennomgang av reindrifftslovgivningen. Dette ble gjenstand for nærmere drøftelser. Resultatet ble at det skulle foretas en revisjon av bestemmelsene vedrørende styring og forvaltning av reindriften og de interne forhold i næringen. De grunnleggende rettighetsmessige spørsmålene for næringen ble fra departementets side forutsatt fulgt opp i forbindelse med oppfølgingen av Same rettsutvalgets arbeid. Det vises til St.meld. nr. 18 (1997-98) *Tillegg til St.meld. nr. 41 (1996-97) Om norsk samepolitikk* og St.prp. nr. 49 (1997-98) *Om reindrifftsavtalen 1998-99*.

Det ble på bakgrunn av dette i 1998 oppnevnt et utvalg (Reindrifftslovutvalget) med 11 medlemmer der reineiere var i flertall. Utvalget fikk følgende mandat:

”Utvalget skal gjennomgå reindrifftsloven av 9. juni 1978 nr. 49 med sikte på endringer i de bestemmelser som gjelder:

Styringen og forvaltningen av reindriften.

De interne forhold i reindriften, herunder den enkelte reineiers rettsstilling.»

Utvalgets innstilling forelå i 2001, jf. NOU 2001:35, og lå til grunn for Ot.prp. nr. 25 (2006-2007) og den nye reindrifftsloven av 15. juni 2007 nr. 40.

Når det gjaldt den offentlige forvaltningen, foreslo Reindrifftslovutvalgets flertall en forvaltningsmodell bestående av to nivåer:

- Nasjonalt nivå: Departement og Statens reindrifftsforvaltning med Reindrifftsstyret
- Regionalt nivå: Fylkesreindrifftskontor med fylkesreindrifftsstyret lagt til fylkesmannen og distriktskontor og reindrifftsoppsyn.

Begrunnelsen fra flertallet for å foreslå at forvaltningen på regionalt/lokalt nivå skulle legges til fylkesmannen, var flere. Det ble bl.a. fremhevet at det allerede skjedde en oppfølging av andre statlige oppgaver på lokalt og regionalt nivå fra fylkes-

mannsembetet, og at fylkesmannen har en viktig oppgave i samordningen av ulike statlige oppgaver.

Flertallet la videre avgjørende vekt på at fylkesmannen har ansvar for spørsmål som er av sentral betydning for reindriften, men siden fylkesmannen ikke har noe ansvar for reindriften, får reindriftens interesser i mange tilfeller ikke tilstrekkelig oppmerksomhet hos fylkesmannen.

For øvrig mente utvalgets flertall at dagens ordning med områdestyrer måtte opprettholdes, men at de ble videreført som fylkesreindriftsstyrer. Utvalget viste i den forbindelse til den modellen man på det tidspunktet hadde i jordbruket, der forvaltningsansvaret lå hos fylkesmannen, men hvor man også hadde et fylkeslandbruksstyre.

Reindriftslovutvalgets forslag vedrørende forvaltning, ble ikke fulgt opp i proposisjonen (Ot. prp. nr. 25 (2006-2007)). Både Sametinget og NRL var under konsultasjonene om reindriftsloven enige i at det i denne omgang ikke skulle foretas endringer i forvaltningsmodellen for reindriften.

Departementet uttalte i proposisjonen at lovutvalgets forslag på dette området ville bli vurdert på et senere tidspunkt.

Regjeringens forslag om endringer i den offentlige forvaltningen av reindrift er redegjort for i Meld. St. 9 (2011-2012) Landbruks- og matpolitikken og hvor det blant annet er sagt følgende:

”Evalueringsene i 2010 påpeker behov for effektivisering, forenkling og en mer tydelig forvaltningsstruktur, herunder at reindriftsforvaltningen må bli mer i samsvar med annen offentlig forvaltning. Det syntes således å være behov for vesentlig større endringer enn det Reindriftslovutvalget i sin tid foreslo i 2001.”

”Landbruks- og matdepartementet har invitert Sametinget og Norske Reindriftsamers Landsforbund til konsultasjoner om saken. Det gjennomføres også egne prosesser for å sikre de ansattes medbestemmelse. Videre skal det gjennomføres fylkesvise prosesser med sikte på samordning og effektivisering. I de fylkesvise prosessene skal dialog med, og medvirkning for Sametinget og NRL ivaretas på en hensiktsmessig måte.”

”Hensikten med endringene er å forenkle og effektivisere forvaltningen av reindrift, og å få en bedre samordning av regional forvaltning gjennom fylkesmannsembetet. Det er også ønskelig å redusere bruken av kollegiale organ. Dette er i tråd med mål for offentlig for-

valtning i Norge, jf. St.meld. nr. 19 (2008–2009) *Ei forvaltning for demokrati og fellesskap*. Forslag til endringer i Reindriftsloven av 2007 om avviklingen av områdestyrene er sendt på bred høring høsten 2011.”

Under Stortingets behandling av landbruksmeldingen gav Næringskomiteens flertall uttrykk for følgende (Innst. 234 S (2011–2012)):

”*Flertallet* merker seg at regjeringen i meldingen legger opp til å forenkle og effektivisere den offentlige forvaltningen av reindrifta ved at det skal gjennomføres en administrativ overføring av områdekantorene til de fem nordligste fylkesmannsembetene. Videre har regjeringen foreslått at områdestyrene avvikles.

Flertallet er kjent med at forslag om dette har vært ute på høring, og at det nå er til behandling i regjeringen. *Flertallet* understreker at gjennomføringen av reindriftspolitikken forutsetter en effektiv offentlig forvaltning av reindrift. Forvaltningen må kunne ivareta en god dialog og samhandling med reindriften og med samfunnet for øvrig.”

3 Områdestyrenes oppnevning og myndighet

Reindriftsloven § 72 har i dag slik ordlyd:

”I hvert reinbeiteområde skal det være et områdestyre på fem eller syv medlemmer med personlige varamedlemmer. Fylkestinget oppnevner tre, eventuelt fire medlemmer med varamedlemmer og Sametinget oppnevner to, eventuelt tre medlemmer med varamedlemmer. Områdestyret oppnevnes for fire år av gangen under iakttagelse av samme hensyn som nevnt i § 71 annet ledd.

Nærmere bestemmelser om områdestyrenes gjøremål og myndighet ut over det som følger direkte av loven, fastsettes av Kongen. Kongen kan gi bestemmelser om områdestyrenes arbeidsordning.

Kongen kan gi utfyllende bestemmelser om valg av områdestyrer, bl.a. for det tilfelle at reinbeiteområdet ikke i sin helhet faller innenfor ett enkelt fylke og om funksjonstiden for medlemmene ved første gangs valg.

Hvis særlige grunner medfører at det ikke er behov for områdestyre i et reinbeiteområde, kan Kongen fritta for oppnevning av områdestyre.”

Det følger av reindrifftsloven (§ 72, jf. § 71 annet ledd) at det ved oppnevning av medlemmer skal legges vekt på en rimelig geografisk fordeling, allsidige faglige forutsetninger og samfunns erfaring, og mest mulig lik representasjon av begge kjønn. Blant medlemmene skal det være aktive utøvere av reindrift i reinbeiteområde. Reindrifftsens organisasjoner har forslagsrett.

Landbruks- og matdepartementet har 5. januar 2009, i henhold til § 72 annet ledd, fastsatt instruks vedrørende områdestyrenes oppnevning og virksomhet. I instruksen er områdestyrets forvalterfunksjon oppregnet slik:

”Som offentlig forvaltningsorgan skal Områdestyret bidra til at myndighetene når de overordnede mål for reindrifftspolitikken som er fastsatt av Stortinget. Områdestyret skal utføre de oppgaver som er gitt i eller med hjemmel i *Lov om reindrift*. Disse oppgaver er følgende:

1. Bidra til at reindrifftsneringen utvikles mot de mål som fremgår i reindrifftsloven § 1.
2. Kontrollere at vilkårene for etablering av ny siidaandel er oppfylt, jf. reindrifftsloven § 11 femte ledd.
3. Kontrollere at vilkårene for overflytting av en siidaandel til en annen siida er oppfylt, jf. reindrifftsloven § 11 sjette ledd.
4. Pålegge et distrikt eller en siida å etablere en eller flere nye siidaandeler dersom det foreligger særlige grunner, jf. reindrifftsloven § 11 syvende ledd.
5. Kontrollere at vilkårene for etablering av sideordnet rekrutteringsandel er oppfylt, jf. reindrifftsloven § 12 syvende ledd.
6. Avgjøre søknader om at en siidaandel ønskes å bli stilt i bero ved dødsfall, jf. reindrifftsloven § 15 femte ledd.
7. Kontrollere at formelle vilkår for overføring av siidaandel er oppfylt, jf. reindrifftsloven § 15 sjette ledd.
8. Beslutte avvikling av en siidaandel eller en sideordnet rekrutteringsandel under gitte vilkår, jf. reindrifftsloven § 16 fjerde ledd.
9. Gi fagkyndig tilråding i gjerdesaker i henhold til reindrifftsloven § 24, annet ledd, annet punktum.
10. Avgjøre om ulovlig oppførte reindrifftsanlegg skal kreves fjernet eller endret, jf. Reindrifftsloven § 24, tredje ledd.
11. Avgjøre om fristen for merking av rein i særlig tilfelle kan oversettes, jf. reindrifftsloven § 33 annet ledd.
12. Avgjøre søknad fra distriktsstyret om revisjonsutvalg, jf. reindrifftsloven § 48 annet ledd.
13. Godkjenne bruksregler utarbeidet av distriktsstyret, jf. reindrifftsloven § 58 første ledd. Reintallet for den enkelte siida skal forelegges Reindrifftsstyret for endelig stadfesting og godkjenning, jf. reindrifftsloven § 58 sjette ledd.
14. Utarbeide bruksregler for distriktet hvis foreslåtte bruksregler ikke godkjennes, og bistand fra reindrifftsagronomen til å utarbeide nye bruksregler ikke fører frem, jf. reindrifftsloven § 58 fjerde ledd.
15. Gi dispensasjon fra beitebruksreglene når det foreligger sterke grunner, jf. reindrifftsloven § 59 femte ledd.
16. Fastsette beitetider for de ulike årstidsbeitene dersom dette er nødvendig for vern av årstidsbeitene, jf. reindrifftsloven § 61 første ledd.
17. Gi dispensasjon fra beitetidene utover fire uker, jf. reindrifftsloven § 61 annet ledd.
18. Stille vilkår for eller nedlegge tidsbegrenset forbud mot større arrangement, idrettsstevne, jakthundprøve eller liknende virksomhet som kan være til særlig skade for reindrifften, jf. reindrifftsloven § 65 annet ledd.
19. Utpeke megler, jf. reindrifftsloven § 73 annet ledd.
20. Gi nødvendig pålegg for å bringe et ulovlig forhold til opphør, eventuelt delegere myndighet til reindrifftsagronomen, jf. reindrifftsloven § 75.
21. Fastsette en løpende tvangsmulkt dersom gitte pålegg ikke oppfylles, jf. reindrifftsloven § 76.
22. Avgjøre om en leder av siidaandel skal ilegges en avgift ved brudd på bruksregler, jf. reindrifftsloven § 77 første ledd.
23. Avgjøre om det skal utferdiges forelegg dersom gitte pålegg ikke er oppfylt, jf. reindrifftsloven § 78.
24. Avgjøre om tvangstiltak skal iverksettes, jf. reindrifftsloven § 79 første ledd, eventuelt delegere myndighet til reindrifftsagronomen, jf. annet ledd.
25. Avgi årlig, innen 1. september, melding til Reindrifftsstyret som inntas i Reindrifftsstyrets melding til Landbruks- og matdepartementet og Sametinget.
26. Gi uttalelser og være innsigelsesmyndighet i saker etter plan- og bygningloven.

Områdestyret skal ellers utføre de oppgaver som pålegges av kompetent myndighet.”

Landbruks- og matdepartementet har, utover oppgaver som følger av reindrifftsloven, gitt områdestyrene oppgaven å være innsigelsesmyndighet etter plan- og bygningsloven i plansaker som gjelder reindrift, jf. punkt 26 ovenfor.

4 Bakgrunnen for endringsforslaget

Siden 2000 er det gjennomført flere evalueringer av den offentlige forvaltningen av reindrifften. Lovutvalgets vurderinger bygget blant annet på funn i en undersøkelse Norsk institutt for by- og regionforskning (NIBR) gjennomførte på vegne av Reindrifftsforvaltningen i 2000, jf. NIBR prosjektrapport 2000:16 *”Reindrifftsforvaltningen. En evaluering av organisasjon og virksomhet”*. I NOU 2001:35 *Forslag til endringer i reindrifftsloven* pekte lovutvalget særlig på utfordringer med habilitet, at reindrifftsforvaltningen er for isolert fra annen offentlig forvaltning, og at den har vanskelig for å bygge opp tilstrekkelig kompetanse.

I regjeringsplattformen for 2009–2013 sier regjeringen at den vil evaluere reindrifftsforvaltningen. I den forbindelse iverksatte derfor Landbruks- og matdepartementet både en internevaluering og en omdømmeundersøkelse i 2010.

I januar 2010 opprettet departementet en arbeidsgruppe med medlemmer fra alle nivåer i forvaltningen. Gruppen fikk i oppdrag å drøfte og evaluere spørsmål om blant annet rolleforståelse, forståelse av overordnede mål, samt samarbeid og dialog internt og med andre aktører. Resultatene viste at dialogen mellom de ulike nivåene i forvaltningen og med næringen oppfattes å være god. Videre ble rolleforståelsen oppfattet som god, og at det var lik forståelse av overordnede politiske mål for reindrifften. Derimot syntes prioritering av mål, og oppfatning av hvordan målene skulle nås, å være forskjellig mellom de ulike nivåene. Internevalueringgruppen mente også at det er vanskelig å få forståelse for reindrifftens rettigheter i samfunnet for øvrig, og at kjennskapet til reindrifftens bruk og rettigheter til areal er mangelfull i flere offentlige etater. Dette ble forsterket av at reindrifften selv heller ikke bidro i tilstrekkelig grad.

I tilknytning til internevalueringen fikk Norsk institutt for by- og regionforskning (NIBR) i oppdrag å gjennomføre en omdømmeevaluering blant de mest sentrale etater og aktører, blant annet reinbeitedistrikter, Norske Reindrifftsamers

Landsforbund, fylkesmenn, kommuner, interesseorganisasjoner og Sametinget. Hensikten var å få frem inntrykk og holdninger til den offentlige forvaltningen. De fleste mente at forvaltningen er uoversiktlig, og at konstruksjonen er komplisert. Mange svarte at det var vanskelig å vite hvilken del av forvaltningen det er som uttaler seg, og at skillet mellom forvaltning og næring kan være uklart. Videre svarte flere at selv om forvaltningen er lett å komme i kontakt med, er det problematisk å finne gode løsninger for alle parter. Det synes å være en oppfatning om at forvaltningen kjenner næringen og den samiske kulturen godt, men at den ikke har tilstrekkelig avstand til næringen.

For mer inngående presentasjon vises det til NIBR-rapport 2011:4 *”Den offentlige forvaltninga av reindriffta - omdømmeundersøkninga”* og rapporten fra arbeidsgruppen oppnevnt av departementet *”Internevaluering av den offentlige forvaltningen av reindrifften i Norge”*, Landbruks- og matdepartementet, januar 2011.

Videre viser nyere forskningsbaserte studier¹ av reindrifftsforvaltningen at systemet med stor grad av lokal medvirkning gjennom kollegiale styrever, også kan bidra til en rekke utilsiktede resultater. Dette omfatter mangelfull oppfølging av regulerende/inngrepene tiltak, overrepresentasjon av enkelte grupperinger og manglende legitimitet både i næringen og i samfunnet for øvrig. Alt i alt vil dette kunne medføre at forvaltningen ikke løser de pålagte oppgavene på en måte som gagnar reindrifften og samfunnet.

Samlet sett foreligger det etter departementets syn en rekke forhold som tilsier at det er grunnlag for konkrete endringer i forvaltningen ved at ordningen med områdestyret blir avvirket og at områdestyrets oppgaver blir overført til fylkesmannen. Samtidig skjer det en administrativ overføring av områdekantorene til fylkesmennene.

5 Høring og konsultasjoner

5.1 Høringer

Ved Landbruks- og matdepartementets brev av 30. september 2011 ble forslag om avvikling av områdestyrene sendt på høring. Høringsfristen ble satt til 15. januar 2012.

¹ Ulvevadet, B. & Hausner, V., 2011, *Journal of Environmental Management*, 92 (2011) 2794-2802. Ulvevadet, B. 2011, *Rangifer*, 31 (1):161-182.

Høringsbrev og høringsnotat ble sendt følgende:

Departementene
Sametinget
Fylkesmannen i Finnmark
Fylkesmannen i Troms
Fylkesmannen i Nordland
Fylkesmannen i Nord-Trøndelag
Fylkesmannen i Sør-Trøndelag
Fylkesmannen i Hedmark
Fylkesmannen i Møre og Romsdal
Fylkesmannen i Oppland
Finnmark fylkeskommune
Troms fylkeskommune
Nordland fylkeskommune
Nord-Trøndelag fylkeskommune
Sør-Trøndelag fylkeskommune
Hedmark fylkeskommune
Oppland fylkeskommune
Mattilsynet
Statens landbruksforvaltning
Reindrifftsstyret
Områdestyret i Øst-Finnmark
Områdestyret i Vest-Finnmark
Områdestyret for Troms
Områdestyret for Nordland
Områdestyret for Nord-Trøndelag
Områdestyret for Sør-Trøndelag/Hedmark
Norske Reindrifftsamers Landsforbund
Kommunenes Sentralforbund
Norges Bondelag
Norsk Bonde- og Småbrukarlag
Norges Skogeierforbund
Norges Fjellstyresamband
Norges Naturvernforbund
Norges Jeger- og Fiskerforbund
Den Norske Turistforening
Kommunene i Finnmark, Troms og Nord-Trøndelag
Kommunene i Nordland unntatt Bø, Flakstad, Moskenes, Røst, Træna, Vega, Vestvågøy, Værøy og Øksnes
Kommunene Selbu, Tydal, Holtålen, Røros, Midtre Gauldal, Rennebu, Meldal og Oppdal i Sør-Trøndelag
Kommune Os og Engerdal i Hedmark
Kommunene Lom, Vågå, Gausdal, Øystre Slidre, Vang, Vestre Slidre, Nord-Aurdal, Sør-Aurdal, Etnedal, og Nordre Land i Oppland
Kommunene Luster og Årdal i Sogn og Fjordane
Kommunene Hol, Hemsedal, Gol, Nes og Flå i Buskerud
Reinbeitedistriktene (i henhold til egen liste)*
Kontaktutvalget for tamreinlagene i Sør Norge*

Statskog SF*
Finnmarkseiendommen*
Fylkesmannen i Sogn og Fjordane*
Fylkesmannen i Buskerud*
Møre og Romsdal fylkeskommune*
Buskerud fylkeskommune*
Sogn og Fjordane fylkeskommune*
Rindal kommune*
Surnadal kommune*
Norske Samers Riksforbund.

(*Det viste seg at listen over høringsadressater var noe mangelfull, og høringsmaterialet ble derfor ved departementets brev av 17. oktober 2011 sendt flere instanser.)

Det er innkommet svar fra i alt 67 høringsinstanser, hvorav 11 ikke har merknader.

De som ikke har hatt merknader er:

Arbeidsdepartementet
Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet
Fiskeri- og kystdepartementet
Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet
Helse- og omsorgsdepartementet
Kunnskapsdepartementet
Miljøverndepartementet
Nærings- og handelsdepartementet
Samferdselsdepartementet
Utenriksdepartementet
Reindrifftsstyret

Følgende organer mv. har hatt merknader eller kommentarer:

Forsvarsdepartementet
Justis- og beredskapsdepartementet

Sametinget

Fylkesmannen i Buskerud
Fylkesmannen i Finnmark
Fylkesmannen i Hedmark
Fylkesmannen i Møre og Romsdal
Fylkesmannen i Nordland
Fylkesmannen i Nord-Trøndelag
Fylkesmannen i Sør-Trøndelag
Fylkesmannen i Troms
Områdestyret for Nordland
Områdestyret for Nord-Trøndelag
Områdestyret for Sør-Trøndelag/Hedmark
Områdestyret for Troms
Områdestyret for Vest-Finnmark
Områdestyret for Øst-Finnmark
Finnmark fylkeskommune
Hedmark fylkeskommune

Møre og Romsdal fylkeskommune
 Nord-Trøndelag fylkeskommune
 Sør-Trøndelag fylkeskommune
 Engerdal kommune
 Fauske kommune
 Gildeskål kommune
 Karasjok kommune
 Kautokeino kommune
 Meldal kommune
 Målselv kommune
 Oppdal kommune
 Porsanger kommune
 Rana kommune
 Rennebu kommune
 Rindal kommune
 Rødøy kommune
 Røros kommune
 Snåsa kommune
 Tana kommune
 Tranøy kommune
 Vågå kommune

Karasjok Arbeiderparti
 Kautokeino Arbeiderparti
 Nord-Senja reinbeitedistrikt
 Nord-Trøndelag reinsamslag
 Norges Bondelag
 Norske Reindriftsamers Landsforbund
 Norske Samers Riksforbund
 Polmak Flyttsamslag
 Reinbeitedistrikt 19 Sørøy
 Reinbeitedistrikt 16 Karasjok Vest
 Reinbeitedistrikt 30 C Østre sone
 Reinbeitedistrikt 40 –Orda
 Reinbeitedistrikt 41 Beaskades
 Reinbeitedistrikt 5 A/C Pasvik
 Reinbeitedistrikt 9 Corgas
 Svahken Sijte

De fleste fylkesmannsembetene er positive til departementets forslag. Blant kommunene er det større variasjon. Flere organisasjoner med samisk tilhørighet er kritiske. Det samme gjelder Sameetinget.

Fylkesmannsembetene i Troms, Møre og Romsdal, Nordland, Sør-Trøndelag og Nord-Trøndelag er positive til departementets forslag. Fra flere av disse embetene vises det til den positive omorganisering i landbrukssektoren, med virkning fra 1. januar 2010, da oppgavene til fylkeslandbruksstyrene ble overført til fylkesmannen. *Fylkesmannen i Troms* har gode erfaringer med denne omorganiseringen og uttaler at forslaget fra departementet vil være et hensiktsmessig tiltak for å oppnå en

mest mulig samordnet og helhetlig forvaltning av arealressursene.

Fylkesmannen i Finnmark har i sin høringsuttalelse vist til at Finnmark er det fylket i landet hvor størsteparten av reindriften foregår. Omtrent 90 prosent av landarealet i Finnmark er beiteareal. Forslaget til departementet vil innebære en betydelig oppgaveoverføring til fylkesmannen i Finnmark. I likhet med flere andre embeter nevner fylkesmannen i Finnmark utfordringene med at reinbeiteområdene ikke følger fylkesgrensene, og oppfordrer departementet til å avklare prinsipielle problemstillinger vedrørende klageinstans og meklingsansvar. I tillegg påpekes behovet for presiseringer både når det gjelder forvaltningsmyndighetens kompetanse til å fastsette regler om motorferdsel gjennom egen forskrift, jf. § 24, og delegeringshjemmelen i § 23.

Fylkesmannen i Hedmark er også positiv til forslaget, men påpeker at det er åtte reindriftsfylker i landet, herunder Hedmark. Embetet er kritisk til en administrativ overføring av myndighet kun til de fem nordligste fylkene. Embetet har vanskelig for å se at forståelse for reindriften i Hedmark og saksbehandlingen vil bli mer effektiv og forenklet, ved å legge områdestyrenes oppgaver og myndighet til fylkesmannen i Sør-Trøndelag. Dette vil bety at kommunene i Hedmark med reindrift må forholde seg til to embeter i alle saker etter plan- og bygningsloven. En økt forståelse for reindrifta i forvaltningen, som departementet argumenterer med, vil også bli en utfordring slik forslaget til endringer nå foreligger.

Finnmark Fylkeskommune er positiv til forslaget, og deler oppfatningen om at en overføring av områdestyrenes myndighet til fylkesmannen kan bidra til å skape et tydeligere skille mellom reindriftsforvaltning og reindriftsnæring. I den sammenheng ser fylkeskommunen det som viktig at fylkesmannen tilføres kompetanse for å ta hånd om de nye oppgavene på best mulig måte. Det er også positivt at endringene legger opp til en forenkling og harmonisering av arealforvaltningen og saksbehandling etter plan- og bygningsloven. Særlig i Finnmark, men også i andre deler av landet, er det forventninger om økt aktivitet i områder der også reindriftsnæringen har interesser. Det vil fra fylkeskommunens side være viktig med en mer samordnet og helhetlig håndtering av innsigelsesmyndigheten etter plan- og bygningsloven, og det er et ønske at områdestyrets innsigelsesmyndighet ikke videreføres ved overføring av denne myndigheten til fylkesmannsembetet.

Røros kommune, Meldal kommune, Rennebu kommune, Rindal kommune, Oppdal kommune,

Gildeskål kommune, Tana kommune og Rana kommune er blant de kommunene som er positive.

Rødøy kommune påpeker at fylkesmannen har en betydelig kompetanse i arealforvaltning og er godt egnet til å sikre at kommunene og fylkeskommunene ivaretar sitt ansvar for reindriften.

Tranøy kommune sier at en ny forvaltningsmodell, hvor områdestyrets oppgaver overføres til fylkesmannsembetet, sannsynligvis vil gjøre det enklere og ryddigere å ivareta kommunens ansvar for reindrifftsforvaltningen. Dette gjelder både saksbehandling (deltakelse og medvirkning), og kommunens ansvar for å ta i bruk nye verktøy for å følge opp politiske mål om en bedre sikring av reindrifftsarealer.

Vågå kommune uttaler:

”Vågå kommune syner til saksframstillinga og rår Landbruks- og matdepartementet til å arbeide for at også fylkesmannen i Oppland får tilført administrativt ansvar og ressursar på line med den organiseringa som er skissert for dei fem nordlegaste fylka.”

Porsanger kommune er positive til forslaget fra departementet. Porsanger kommune er beiteområde for rein fra flere reinbeitedistrikt i Finnmark fylke. Blant annet forventer Porsanger kommune at endringsprosessene fører til:

- “en bedring i forhold til arealkonfliktnivået som oppleves i vår kommune
- forvaltningen blir mer handlekraftig og effektiv
- forvaltningen totalt sett blir mer oversiktlig
- skille mellom forvaltning og næring blir tydeligere
- ulovligheter i næringen blir slått ned på
- fylkesmannen tillegges samhandlende og konfliktdempende funksjon
- funksjonell forvaltningsstruktur/-system”

Engerdal kommune er av den oppfatning at dagens ordning har fungert tilfredsstillende, og at det ikke er heldig å legge ned områdestyrene da det svekker lokaldemokratiet. Engerdal kommune ser likevel en fordel ved endringsforslaget om å overføre områdekontorene til fylkesmannsembetet, som kan bidra til bl.a. en enklere forvaltning av f. eks. plan- og bygningsloven. Om områdestyrene vedtas nedlagt og det regionale administrative nivået skal overføres til fylkesmannsembetene, er det et sterkt ønske om at dette blir underlagt fylkesmannen i Hedmark. En overføring av ansvaret for reindriften i Hedmark til fylkesman-

nen i Hedmark, vil også bidra til å nå målet om en samfunnsmessig helhetstenking av reindriften i Hedmark.

Fauske kommune uttaler at reindrifftskontoret i Nordland fungerer godt, og at kontoret har gunstig beliggenhet for brukerne. Det anbefales derfor at lokaliseringen til Fauske opprettholdes og legges til grunn i prosessen som skal igangsettes etter at overføring av områdestyrets oppgaver til fylkesmannen er besluttet.

Målselv kommune imøteser forslag om forenkling og effektivisering innen saksbehandlingen der reindrifftsinteresser er involvert. Det gis imidlertid blant annet uttrykk for at muligheten for dialogbasert konflikthåndtering synes svekket gjennom forslaget. Målselv kommune er urolig for en utvikling mot en mer distansert avgjørelsesmyndighet i reindrifftsaker sammenliknet med dagens praksis. Det forutsettes videre et tydelig skille mellom kommunens og fylkesmannens ansvar for å ivareta reindrifftsnaeringen særskilt etter plan- og bygningsloven og at reindrifftsnaeringen i Troms vil oppnå den mest konstruktive og effektive allianse- og nettverksbyggingen ved at næringen har sin fysiske tilstedeværelse og nærhet til de største arealbrukerne i fylket. En tettere dialog og samarbeid vil, sammen med informasjonsarbeid, være viktig.

Sør-Trøndelag fylkeskommune ønsker i utgangspunktet ingen avvikling av områdestyrene, men ber om at en eventuell ny organisering av reindrifftsnaeringen blir evaluert etter 5 år.

Det er flere høringsinstanser som er klart kritiske til forslaget. Dette gjelder i første rekke reinbeitedistriktene, en del kommuner i sentrale samiske områder, områdestyrene selv og Norske Reindrifftsamers Landsforbund. Det går på mange måter et hovedskille mellom interesser i og utenfor de samiske miljøene.

Kautokeino kommune og Karasjok kommune er kritiske til departementets forslag. Karasjok kommune mener at overflyttingen til fylkesmannen ikke har legitimitet i reindriften eller i det samiske samfunnet. Videre påpeker Karasjok kommune at den reindrifftsaglige og den samiskspråklige kompetansen vil bli svekket ved overflytting til fylkesmannen. Nærheten til reindriffta vil også bli svekket betraktelig. Avslutningsvis uttaler kommunen:

”Sametingets rolle er heller ikke avklart i den framtidige forvaltningen av den samiske reindriften i Norge. Dette er svært beklagelig sett ut ifra ILO-konvensjonen og andre internasjonale konvensjoner som Norge har ratifisert.”

Snåsa kommune er kritiske til departementets forslag. Kommunen uttaler:

”Med bakgrunn i høringsuttalelser fra bl.a. Sametinget og flere områdestyrer og kommuner vurderer rådmannen det slik at Snåsa som sentral sørsamisk kommune bør, uavhengig av hva en måtte mene om det konkrete forslaget, støtte reindrifften og de samiske organisasjoners uttalelser.”

Sametinget ser behov for at den offentlige forvaltningen av reindrifften bedres og styrkes, men er kritiske til lovforslaget fra departementet slik det fremstår i dag. For det første er Sametinget av den oppfatning at departementet ikke har fulgt konsultasjonsprosedyrene i denne saken. De legger da vekt på at ”ulike ordninger og løsninger” ikke er vurdert. Videre hevder Sametinget at mandatene for evalueringsarbeidet (omdømmeundersøkelsen og oppnevningen av en arbeidsgruppe) som departementet har begrunnet forslaget sitt med, mangler legitimitet. Sametinget har ikke vært med på denne prosessen. Departementet har heller ikke informert Sametinget på et tidlig stadium, men først etter at beslutningen var tatt.

Sametinget er videre kritiske til de funnene departementet har gjort. Tinget er ikke enig i konklusjonene departementet trekker på bakgrunn av grunnlagsdokumentene; en isolert, lite effektiv forvaltning med lite legitimitet i samfunnet for øvrig, det utydelige skillet mellom reindrifften og den offentlige forvaltningen, og store habilitetsutfordringer i forvaltningen.

Sametinget trekker også frem at reindriftnæringen ikke kun kan sees på som næringspolitisk. Det dreier seg også om samepolitiske spørsmål. I den forbindelse hevdes det at departementet bryter en gjeldende samepolitikk man har hatt siden sameloven av 1987. Sametinget er sterkt kritisk til departementets behandling av de folkerettslige forpliktelsene i denne saken. Samenes rett til selvbestemmelse og selvstyre etter FNs konvensjon om sivile og politiske rettigheter (SP) artikkel 1 og FNs erklæring om urfolks rettigheter artikkel 3 og 4 skulle vært lagt til grunn. Videre blir ILO-konvensjon nr. 169 artikkel 7 nevnt. I sin høringsuttalelse trekker Sametinget i tillegg frem SP artikkel 27, om materielt kulturgrunnlag, og Grunnlovens § 110 a om statens plikt til å legge til rette for at samisk språk, kultur og samfunnsnivå sikres og utvikles.

I sin oppsummering anbefaler Sametinget at departementet stopper denne saken, og at depar-

tementet sammen med NRL og Sametinget nedsetter et utvalg for å utrede den fremtidige organiseringen av reindrifftsforvaltningen. På den måten vil man kunne sikre en effektiv, handlekraftig forvaltning med bred troverdighet, tilslutning og legitimitet, særlig i reindrifften og det samiske samfunnet.

Områdestyrene i Nordland, Nord-Trøndelag, Øst-Finnmark, Vest-Finnmark, Sør-Trøndelag/Hedmark, Troms og Nord-Trøndelag er kritiske til forslaget.

Kritikken går hovedsakelig på at departementet ikke har gjennomført tilstrekkelige konsultasjoner med Sametinget og NRL, og heller ikke en fullgod konsekvensutredning, en potensiell risiko for ulik praksis når hvert område nå skal inn i hvert sitt fylkesmannsembete, og at samene fratras medbestemmelse og innflytelse på forvaltningen. Områdestyrene peker på utfordringer ved at reindrifften skal inngå som ett av flere viktige samfunns-hensyn i arealsaker, og det er en uttalt frykt for at reindrifften blir nedprioritert. Det hevdes at det er lite faglig kompetanse i embetene. Områdestyrene besitter en spesialkompetanse som man nå risikerer å ta ut av forvaltningen.

Dersom ordningen med områdestyret blir avvirket, ber flere av områdestyrene om at den nye organiseringen av den offentlige reindrifftsforvaltningen blir evaluert etter 5 år.

Områdestyret for Sør-Trøndelag og Hedmark sier at dersom forslaget går igjennom, bør oppgavene her overføres til hvert sitt fylkesmannsembete, henholdsvis Hedmark og Oppland.

Norske Samers Riksforbund (NSR), Polmak Flyttsamslag og Reinbeitedistrikt 19 Sørøy er kritiske til forslaget.

Norske Reindrifftsamers Landsforbund (NRL) er kritiske til forslaget fra Landbruks- og matdepartementet, og er i det store og hele enige med Sametinget. De mener at det har vært en mangelfull prosess og inkludering, mangelfulle juridiske utredninger, feilaktige slutninger fra bakgrunns-materialet samt et lite tilfredsstillende forslag. NRL ber derfor om at lovarbeidet blir stoppet. NRL mener forslaget til ny forvaltningsstruktur ikke ivaretar den reindriffts-faglige kunnskapen på en tilstrekkelig måte. En annen utfordring i denne sammenheng er hvordan man har tenkt å legge til rette for en god forvaltning i de tilfeller reindrifften foregår over flere fylkesgrenser. NRL bekymrer seg for legitimiteten til forvaltningen i næringen, og er kritiske til at departementet ikke har drøftet slike utfordringer.

5.2 Konsultasjoner

Endring av den offentlige forvaltningen av reindriften er et område der statens konsultasjonsforpliktelser gjelder. Sametinget forutsettes å få fullstendig informasjon om relevante forhold i den aktuelle saken så tidlig som mulig, og på alle stadier i behandlingen av en sak. Konsultasjonene skal foregå i en dialog med gjensidig respekt, god tro og et oppriktig ønske om å oppnå enighet.

Under konsultasjoner med Sametinget og NRL om Meld. St. 9 (2011–2012) om landbruks- og matpolitikken, orienterte departementet om at det ville bli foreslått endringer i den offentlige forvaltningen, og at departementet kom til å invitere til særskilte konsultasjoner om dette på et senere tidspunkt. Fra departementets notat til konsultasjonene datert 15. februar 2011 heter det:

”I henhold til Soria Moria II har regjeringen nå gjennomført en evaluering av den offentlige forvaltningen av reindriften. Det er blant annet gjennomført en intern evalueringsprosess, og det er gjennomført en omdømmeevaluering av forvaltningen. Resultatene viser behov for endringer og dette arbeidet vil følges opp videre i meldingen. Det vil gjennomføres særskilte konsultasjoner med NRL og Sametinget om oppfølging av forvaltningen av reindrift.”

Som følge av forpliktelser overfor de ansatte, holdt departementet først et informasjonsmøte med ansatte i Reindrifftsforvaltningen den 5. april 2011, jf. bestemmelser i Hovedavtalen. Samme dag ble de konkrete forslagene til endringer i forvaltningen gjort kjent med en nettmelding, som hadde slikt innhold:

”Regjeringen foreslår endringer i organiseringen av den offentlige forvaltningen av reindriften.

Det foreslås at forvaltningsstrukturen forenkles ved at områdestyrene avvikles. Områdekantorene under dagens reindrifftsforvaltning foreslås overført til fylkesmannen. Den sentrale forvaltningen videreføres med lokalisering i Alta og får betegnelsen Statens Reindrifftsforvaltning.

- Forslagene tar sikte på forenkling, harmonisering og inkludering med annen statlig forvaltning. I det alt vesentlige er det oppfølging av forslagene som kom fra Reindrifftslovutvalget, sier landbruks- og matminister Lars Peder Brekk.

Det foreslås følgende:

- Den sentrale forvaltningen videreføres med lokalisering i Alta og får betegnelsen Statens Reindrifftsforvaltning. Fortsatt samisk medinnflytelse sikres ved at Reindrifftsstyret videreføres som i dag.
- Det blir lagt opp til en klar forenkling av forvaltningsstrukturen ved at områdestyrene avvikles.
- Det blir gjennomført en administrativ overføring fra Landbruks- og matdepartementet til Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet ved at områdekantorene under dagens reindrifftsforvaltning i Alta overføres til fylkesmannen.

Det vil bli gjennomført konsultasjoner med Sametinget og Norske Reindrifftsamers Landsforbund om forenkling i organiseringen av den offentlige forvaltningen av reindriften.

Etter at overføringen er besluttet, skal det gjennomføres fylkesvise prosesser med sikte på samordning, effektivisering og sikring av ansattes medbestemmelse, samt utvikling av dialog med reindriften.

Det blir lagt opp til at organiseringen av den offentlige forvaltningen av reindriften presenteres i den kommende meldingen om landbruks- og matpolitikken.

Områdestyret er et statlig styringsorgan på regionalt nivå og har en rekke oppgaver fastsatt i reindrifftsloven knyttet til styring og forvaltning av reindriften. Det sentrale reindrifftsstyret er overordnet myndighet for områdestyrene, og eventuelle klager over vedtak fattet av områdestyrene behandles av reindrifftsstyret.”

Landbruks- og matdepartementet sendte den 15. april 2011 en invitasjon til konsultasjoner med både Sametinget og NRL. I departementets konsultasjonsnotat ble det gitt en helhetlig redegjørelse for de foreslåtte endringene i den offentlige forvaltningen i reindriften.

Landbruks- og matdepartementet holdt et orienteringsmøte med Sametinget og NRL om regjeringens forslag 5. mai 2011. Sametinget og NRL ga på møtet klart uttrykk for overraskelse over at regjeringen allerede før de ble invitert til konsultasjoner hadde besluttet hvordan reindrifftsforvaltningen skulle organiseres. Sametinget og NRL anså dette som klart brudd på konsultasjonsforpliktelsene. Sametinget og NRL orienterte om at de ønsket en offentlig utredning om myndigheten til, og organiseringen av forvaltningen av reindriften. Forslag til mandat og sammensetning av et slikt utvalg ble overlevert departementet. Videre

orienterte Sametinget om at regjeringens forslag og departementets framgangsmåte ville bli behandlet i Sametingets plenum. I Sametinget vedtak i Sak 24/11 av 8. juni 2011 heter det bla. at:

”Regjeringen har verken informert eller konsultert Sametinget forut for forslaget om endringer av den offentlige forvaltningen av samisk reindrift som ble offentliggjort i april 2011. Sametinget mener at dette bryter med statlige myndigheters avtale med Sametinget om prosedyrer for konsultasjoner av 2005.”

Sametinget og NRL ga begge uttrykk for at det ikke forelå grunnlag for å gå inn i konsultasjoner.

Departementet inviterte i brev av 27. juni 2011 på nytt Sametinget til konsultasjoner på politisk nivå i august 2011. Sametinget meddelte i brev av 8. juli 2011 at de ville stille på konsultasjonsmøte dersom det omhandlet hvilke framtidige forvaltningsordninger en vurderer innført, og hvilke prosesser som må gjennomføres i den forbindelse. Sametinget ba om tilbakemeldinger om dette. Den 18. august 2011 tok landbruks- og matministeren telefonisk kontakt med sametingspresidenten. I telefonsamtalen meddelte sametingspresidenten at Sametinget ikke ville møte til konsultasjoner på det foreliggende grunnlag. Det ble bla. vist til vedtak i Sametinget og ønske om videre utredninger om saken.

Departementet sendte forslag til endringer i reindriftsloven på høring den 30. september 2011. Sametingets plenum behandlet høringsforslaget i Sak 8/12 den 23. februar 2012. I sitt vedtak sier Sametinget blant annet at:

”Sametinget ser behov for at den offentlige forvaltninga av reindriften bedres og styrkes. Sametinget er derfor åpen for å konsultere om endringer for dette, slik regjeringen har besluttet. Sametinget understreker at konsultasjoner om endringer av den offentlige forvaltninga av reindriften bare kan skje ut fra forutsetningen om at ulike ordninger og løsninger vurderes. Derfor vil Landbruks- og matdepartementets forslag om avvikling av områdestyrene og samtidig overføring av områdestyrene til fylkesmannen i de fem nordligste fylkene ikke kunne gjennomføres slik det foreligger i dag. [...] Sametinget konstaterer at Landbruks- og matdepartementet til nå i denne saken ikke har forholdt seg til bestemmelsene i regjeringens vedtatte konsultasjonsprosedyrer mellom statlige myndigheter og Sametinget. Sametinget vil påpeke at det ikke innebærer en oppfyllelse av

konsultasjonsprosedyrene at departementet har inviterer Sametinget til såkalte konsultasjonsmøter om gjennomføring av en ny forvaltningsstruktur. Det er derfor ikke riktig at Sametinget ikke har ønsket å konsultere med departementet, slik landbruks- og matministeren har informert Stortinget. [...] Landbruks- og matdepartementets manglende konsultasjoner, forutinntatte vurderinger, og fraværende vurderinger av forslagets forhold til gjeldende samepolitikk og menneskerettslige forpliktelser, medfører at forslaget ikke kan gjennomføres. Det vil i tilfelle resultere i en offentlig forvaltning uten forståelse, troverdighet eller tillit i reindriften, Sametinget og da det samiske samfunnet. En slik forvaltning vil resultere i en flertapssituasjon for alle berørte parter både i reindriften, det samiske samfunnet, statlige myndigheter, planmyndigheter og andre næringer. [...] Sametinget forutsetter at Landbruks- og matdepartementet etter høringen av sitt forslag legger til rette for korrekte og løsningsorientert konsultasjoner om framtidig forvaltningsstruktur for den offentlige reindriftsforvaltninga. Dette innebærer at det er åpent for at ulike ordninger blir vurdert og at andre løsninger enn departementets forslag velges.”

På et møte i Karasjok 21. februar 2012 mellom landbruks- og matministeren og sametingspresidenten ble det enighet om at konsultasjonene skulle starte opp.

Første konsultasjonsmøte ble avholdt 30. mars 2012. Dette ble fulgt opp med konsultasjonsmøter på politisk nivå 1. juni 2012, 30. november 2012 og 21. januar 2013. I tillegg ble det holdt et konsultasjonsmøte på administrativt nivå 2. oktober 2012.

Landbruks- og matdepartementet har utarbeidet tre notater til disse møtene og Sametinget har oversendt tre interessenotater. NRL har gitt sin slutning til Sametingets interessenotater, og har oversendt eget notat til det siste møtet.

Departementets forslag om avvikling av områdestyrene og overføring av områdekantorene til fylkesmennene er drøftet under konsultasjonsmøtene. Sametinget og NRL fremmet et alternativt forslag i sine interessenotat som oppsummert innebar at:

Det nedsettes en arbeidsgruppe/utvalg som innenfor angitt tidsramme og fastsatt mandat avgir en rapport/utredning om framtidig permanent organisering av den offentlige forvaltningen av reindriften. I påvente av denne rapporten foretas det midlertidige endringer av dagens forvalt-

ningsstrukturer hvor områdestyrene avvikles og som ellers innebærer:

- Styrking og tydeliggjøring av Reindrifftsstyret i forhold til myndighet, oppgaver, rolle, samt reindrifftsaglig kompetanse. Dette fastsettes i lov og forskrift. Statens reindrifftsforvaltning med direktør opprettholdes og myndigheten fastsettes i forskrift.
- Områdekantorene omgjøres til Statens reindrifftsforvaltnings regionkontor med myndighet fastsatt i forskrift.
- Etablering av Regionale reindrifftsforum. Disse er sammensatt av minimum halvparten fra reindriffta og den andre halvparten fra forvaltninga (Statens reindrifftsforvaltnings regionalkontor, Sametinget, fylkesmannen og fylkeskommunen). Disse gis ikke beslutningsmyndighet etter reindrifftsloven, men er en kompetanseressurs og møteplass for drøfting av overordnede problemstillinger, konflikt-håndtering mv. Oppgavene fastsettes i forskrift.

Sametinget og NRL har videre påpekt at de ikke kan akseptere en administrativ overføring av områdekantorene til fylkesmannen. De har begrunnet sin motstand prinsipielt med folkerettens krav om selvstyre og deltakelse i den offentligrettslige forvaltningen i henhold til FNs konvensjon om sivile og politiske rettigheter artikkel 1, jf. artikkel 27, ILO-Konvensjonen nr. 169 artikkel 7 og 15 og urfolkserklæringa artikkel 3 og 4. De har videre vist til samepolitiske målsettinger om å overføre større avgjørelsesmyndighet til Sametinget. Videre har de gitt uttrykk for at overføringen av myndighet til fylkesmannen er av et slikt omfang og karakter at det vil vanskeliggjøre senere mer langsiktige endringer av organiseringen. Det er også uttrykt bekymring for om fylkesmannen vil kunne ivareta reindrifftens interesser på en tilfredsstillende måte, og om de vil ha tilstrekkelig reindrifftsaglig kompetanse. NRL har uttrykt særlig bekymring for reindrifftens medvirkning i beslutningsprosesser under fylkesmannen, og legitimiteten i næringen til en slik modell.

Sametinget og NRL har med sitt alternative forslag ment å komme departementet i møte med det de har oppfattet å være departementets hovedanliggende - tydeliggjøring av forvaltningsstrukturen for å oppnå større effektivitet og handlekraft.

Departementet mener å ha søkt å nærme seg noen av Sametinget og NRL sine forslag til midlertidige endringer. Under konsultasjonene har departementet foreslått at områdekantorene blir lokalisert der de er i dag. Videre er det foreslått at

den nye ordningen skal evalueres etter tre år, og at man etter en slik evaluering vurderer behov for eventuelle nye endringer. Videre sluttet departementet seg til et forslag fra Sametinget om å utarbeide forskrifter for arbeidet i reindrifftsstyret, samt at det skal etableres regionale reindrifftsfora for å sikre en best mulig samisk og reindrifftsaglig medvirkning i det regionale leddet i forvaltningen.

Sametinget og NRL har på sin side gjort det klart at departementets justeringer er av mindre og underordnet interesse alle den tid de ikke innebærer at en søker å møte Sametinget og NRLs hovedinteresser og prinsipielle innvendinger.

Det er ikke oppnådd enighet om ny forvaltningsmodell. På siste konsultasjonsmøte den 21. januar 2013 meddelte departementet at man etter nye vurderinger i lys av konsultasjonene, kom frem til at det opprinnelige forslaget måtte opprettholdes, men med enkelte justeringer. Det ble derfor konstatert at partene ikke kom til enighet, og at konsultasjonene skulle avsluttes.

Sametingets plenum behandlet konsultasjonsresultatet 1. mars 2013 og vedtok følgende:

”Sametinget ber om at sak ”Regjeringens forslag om endring av reindrifftsforvaltningen” utsettes til Stortingets høstsesjon for å arbeide for en konsensus omkring framtidig forvaltning.

Sametinget ønsker en offentlig reindrifftsforvaltning med faglig styrke som er effektiv og handlekraftig, og som er organisert slik at den udiskutabelt er innenfor folkeretten om urfolks rett til selvbestemmelse, rett til å foreta egne prioriteringer og rett til deltakelse i naturressursforvaltningen. Sametinget konstaterer at departementets forslag ikke ivaretar noen av disse hensynene tilstrekkelig. Sametinget vurderer at departementet ikke har vist vilje til å komme Sametingets konkrete forslag, som søker å ivareta disse hensynene, i møte. Departementet har i konsultasjonene stått fast på regjeringens beslutning som ble bekjentgjort i april 2011 uten at det etter Sametingets vurdering har vært forutgående konsultasjoner. Sametinget mener dette må forstås slik at departementet ikke har forsøkt å konsultert i god tro med målsetting om å oppnå enighet i henhold til ILO-konvensjonen nr. 169 artikkel 6 og konsultasjonsprosedyrer fastsatt i kgl.res 01.07.05.

Sametinget ber om at det i samarbeid med relevante myndigheter gjøres en vurdering av konsultasjonene med Landbruks- og matdepar-

tementet. Dette for å vurdere hvorvidt urfolksretten og ILO-konvensjonen har blitt overholdt, om det blir begrensninger på faglig åpenhet omkring forvaltningen av reindrifftsarealer samt hvorvidt konsultasjonsavtalen har blitt fulgt i henhold til samisk medbestemmelse.

Sametinget framhever at reindriffts betydning som en hjørnestein i samisk kultur, og som en kulturspesifikk samisk næring, tilsier at en må legge betydelig vekt på samenes rett til selvbestemmelse ved utforming av forvaltningsstrukturen på dette saksområdet.

Sametinget viser til at det er en klar uttalt målsetting å overføre større avgjørelsesmyndighet til det samiske samfunnet i saker som i særlig grad berører det samiske folk. Dette gjelder også innenfor den offentlige reindrifftsforvaltningen. Sametinget konstaterer at departementets forslag innebærer det motsatte av denne politiske målsettingen. Forslaget innebærer at næringen mister den påvirkningskraften næringen har med dagens forvaltningsmodell. Forslaget innebærer at den offentlige forvaltningen av en eksklusiv og kulturspesifikk samisk næring fjernes fra det samiske samfunnet. Sametinget ser dette som svært alvorlig, og anser det som et brudd med den breie konsensuspregede samepolitikken som har vært rådende siden 1987 da Stortinget vedtok sameloven.

Sametinget igangsetter umiddelbart en utredning for å vurdere framtidig organisering av reindriffts forvaltning. Sametinget ønsker, i denne prosessen, også en nærmere vurdering av hvorvidt fylkesmannen kommer i en forsterket dobbeltrolle som sektormyndighet og meklings- og klageinstans i arealplansaker. I tillegg ber man om at områdestyrenes myndighet, fagkunnskap og oppgaver ivaretas. Spesielt viktig her er en vurdering av framtidig innsigelsesrett dersom områdestyrene forsvinner. De framtidige rollene for reindrifftsforvaltningens hovedkontor, reindrifftsstyret og andre organer bør også vurderes.

Departementets forslag vil medføre at Fylkesmannens problematiske dobbeltrolle som sektormyndighet og meklings- og klageinstans i arealplansaker blir forsterket. Videre medfører forslaget at det blir begrensninger på faglig åpenhet omkring forvaltningen av reindrifftsarealer. Sametinget vil understreke at for en urfolks- og minoritetskultur, som samisk reindrift representerer, vil dette innebære et betydelig demokratisk problem.

Sametinget er grunnleggende kritisk til å overføre ytterligere myndighet til fylkesmannen da dette kan sees på som en trussel mot reindriffts næringens selvbestemmelse. En slik myndighet, som i tillegg kommer i en forsterket dobbeltrolle, vurderes fra Sametingets side som et uforholdsmessig stort inngrep i reindrifftsutøveres rett til utøvelse av yrke og leve-sett.

Dersom det ikke gis rom for en prosess slik det er skissert ovenfor kan Sametinget ikke gi sitt samtykke til forslaget om endringer i reindrifftsloven for ny organisering av reindrifftsforvaltningen slik det nå foreligger.”

6 Departementets vurderinger

Forslaget om å avvikle områdestyrene er en del av regjeringens mål om å forenkle og effektivisere den offentlige forvaltningen av reindrifften. Hensikten er i større grad å harmonisere og inkludere denne forvaltningen med annen offentlig forvaltning, og å tydeliggjøre forvaltningsstrukturen.

Videre vil de foreslåtte endringene etter departementets syn, gi en offentlig forvaltning av reindrifften som blir tydelig og oversiktlig i sin struktur, oppbygging og oppgavefordeling.

Figur 6.1 viser hvordan de ulike oppgavene i den offentlige forvaltningen av reindrift løses i den nye forvaltningsmodellen.

Departementet har registrert at mange høringsinstanser slutter seg til og er positive til forslaget og de intensjoner som ligger bak, det vil si en enklere forvaltning hvor ulike sektorinteresser blir gjenstand for en bedre samordning og helhetstenkning. Departementet ser ikke grunn til å kommentere dette ytterligere, utover å vise til det som framkommer under kapittel 2 og det som er gjengitt av høringsuttalelsene i kapittel 5.

Når det gjelder de gjennomførte *evalueringerne*, viser departementet særlig til følgende i NIBR-rapport 2011:4 på side 87:

”Om vi ser på spørjeundersøkinga under eitt, gjev denne oss eit inntrykk av ei forvaltning som har svært god kunnskap om næringa den forvaltar og god kjennskap til det spesielle med denne næringa. Samstundes blir forvaltninga oppfatta som ei forvaltning som ikkje heilt lever opp til noko av det som blir forventa av offentleg forvaltning, det vil seie å ha avstand til næringa ein forvaltar, ikkje møta med fastlåste meininger, ha evne til å gå inn i konflikhtar

Oppgaver etter reindrifftsloven		Oppgaver etter reindrifftsavtalen		Oppgaver etter plan- og bygningsloven	
§§ 11, 12, 14, 15, 16, 24, 33, 48, 58, 59, 61, 65, 73, 75, 76, 77, 78, 79	Fylkesmennene (5)	Tilskudsbehandling	Fylkesmennene (5)	Uttalelser og innsigelser	Fylkesmennene
Klageinstans	Reindrifftsstyret	Klageinstans	Statens reindrifftsforvaltning Alta	Mekling	Fylkesmennene
				Klageinstans	Miljøverndepartementet

Figur 6.1

og i dialog med andre, og finna nødvendige avvegingar og kompromiss.”

Dette er i stor grad sammenfallende med de vurderinger som tidligere er foretatt, jf. kap. 4. Nå vil svakheter og mangler ved en forvaltning ikke nødvendigvis måtte føre til at forvaltningen omorganiseres. Et naturlig første skritt i slike sammenhenger vil være å se om dette kan rettes på innenfor de eksisterende rammene. I den forbindelse har man i styringsdialogen mellom departementet og forvaltningen over lang tid utviklet denne slik at det gis tydelige signaler om rolleforventninger og oppfølging av de ulike ansvarsområdene. Etter departementets syn har det på mange måter skjedd en positiv utvikling i forvaltningen med hensyn til bevisstheten omkring rollen som offentlig virksomhet, og som en konstruktiv aktør i samhandlingen med andre interesser.

Det er imidlertid etter departementets syn fortsatt slik at forvaltningen ikke er god og effektiv nok i forhold til de oppgaver som skal ivaretas. Mye tyder på at det nettopp er organiseringen i seg selv som er en vesentlig årsak til dette.

I vurderingen av om områdestyrene skal utvikles, er departementet på det rene med at hensynet til *samisk innflytelse og medvirkning* også må veie tungt.

Etter departementets syn vil den foreslåtte endringen ikke være i strid med dette hensynet. Tvert om vil en harmonisering av reindrifftsforvaltningen med annen forvaltning i større grad kunne ha en inkluderende effekt i forhold til reindriffts-sammiske problemstillinger. Reindrifften blir en del av det øvrige samfunnet og ikke noe på siden. Det er imidlertid en forutsetning at reindrifftsinteresser, innenfor en ny forvaltningsmodell, blir ivare-

tatt på en så god måte som mulig. For øvrig vil det folkerettslige spørsmålet om samisk medbestemmelse i forvaltningen mer generelt bli vurdert som del av oppfølgingen av NOU 2007: 13 *Den nye sameretten*.

Videre anser departementet at etablering av en form for regionale fora som bidrar til systematisk dialog mellom offentlige myndigheter og reindrifften, er hensiktsmessig. Departementet vil ta initiativ til at dette er etablert innen endringene trer i kraft.

I en modell der fylkesmannen får ansvaret for områdekontorene, blir det viktig å etablere gode rutiner for kontakt og dialog med både Sametinget og reindrifften, gjennom NRL og distrikt/siida. Konsultasjonsavtalen mellom staten og Sametinget vil være det overordnede verktøyet for denne kontakten. Fylkesmannen har i dag etablerte rutiner for kontakt med aktører i landbruket, og på miljøsidene i arealsaker. Reindrifften vil måtte innlemmes i disse rutinene. For øvrig anser departementet det som helt avgjørende at det i fellesskap med Sametinget og NRL utvikles gode rutiner for samisk og reindriffts-faglig medvirkning i en ny regional forvaltning.

Flere har i høringsuttalelsene uttrykt en bekymring for at endringene bidrar til en *”legitimitetsforskyvning”* fra reindrifften og over på andre interesser.

Departementet deler ikke denne bekymringen, og mener at den foreslåtte løsningen på sikt vil tjene også reindrifftsinteressene på en bedre måte enn med dagens ordning. Departementet påpeker også at det er svært viktig at forvaltningen ikke bare har legitimitet i reindrifften, men også i samfunnet for øvrig. Både evalueringer og uavhengige forskningsresultater tyder på at ord-

ningen med områdestyrene ikke synes å ha bidratt til dette.

Sametinget og NRL har påpekt både gjennom høringen og konsultasjonene at *reindriftspolitikken er en del av samepolitikken*, men at reindriftspolitikken gjennom forslaget løsrives fra denne. Departementet vil understreke at reindriftspolitikken fortsatt skal være en del av samepolitikken, og dette vil som i dag gi seg utslag på mange måter, blant annet i forhold til reindriftsavtalen og samhandlingen med Sametinget, konsultasjonsforpliktelsene i ulike saker mv. Etter departementets syn er det en god same- og reindriftspolitik å legge opp til forvaltningsordninger hvor same- og reindriftspolitikken blir en naturlig *del av* den generelle samfunnspolitikken. Dette vil bidra til å gjøre ulike myndighets- og forvaltningsorganer mer bevisst ansvar for å ivareta samiske interesser, jf. for øvrig St.meld. nr. 28 (2007–2008) og Innst. S. nr. 191 (2008–2009).

Når det gjelder de *konkrete oppgavene* som områdestyrene har i dag, ga departementet i høringsnotatet uttrykk for at det ut fra en helhetlig vurdering av forvaltningen overveiende var fordeler med en overføring av disse oppgavene til fylkesmannen.

Fylkesmannen er i dag øverste regionale statlige myndighet, med ansvar for ulike samfunnsinteresser som særlig kommer i berøring med reindrift. I dag har ikke fylkesmannen særskilt ansvar for reindriftspolitikken. Fylkesmannen skal samordne styringssignaler fra de ulike departementene til kommunene. Dette krever et tett samarbeid internt i embetet mellom de ulike fagavdelingene. Reindrift vil måtte inngå i organisasjonen på lik linje med andre ansvarsområder i embetene.

I tilknytning til en del av de sentrale oppgavene kan det videre pekes på at myndighetene i henhold til reindriftsloven av 2007 skal ha en mer tilbaketrukket og kontrollerende rolle, blant annet gjennom godkjenning og stadfesting av de beslutninger som reindriften selv tar som ledd i utøvelsen av sin private næringsvirksomhet.

Når det gjelder *sanksjoner og tvangstiltak*, er det ved flere anledninger påpekt at det ikke alltid er helt uproblematisk at styrer med betydelig representasjon fra reindriften skal iverksette sanksjoner overfor næringen. Dette støttes også av forskningsresultater, jf. kap. 4. Departementet ser det slik at en overføring av områdestyrets myndighet vedrørende sanksjoner og tvangstiltak til fylkesmennene bidrar til at omfanget av slike problemstillinger blir redusert. Det vil også bidra til en raskere og mer effektiv håndtering av slike saker i reindriften.

En av de viktigste oppgavene områdestyret har, knytter seg til *arealvernet*. Slik situasjonen er i dag, utgjør arealsaker etter plan- og bygningsloven godt over 50 prosent av arbeidet i områdestyrene og sekretariatene (områdekontorene). Områdestyret har i lang tid hatt oppgaven som statlig sektormyndighet i henhold til plan- og bygningslovens planbestemmelser (gjennom instruks fastsatt av Landbruks- og matdepartementet, se kapittel 3).

I departementets høringsnotat ble det blant annet sagt følgende:

”Områdestyrene møtes i utgangspunktet fire ganger i året. Ved at plan- og arealsaker tar så stor andel av styrenes tid, går dette selvsagt på bekostning av andre oppgaver som styrene har. Økt arbeid med arealsaker har resultert i at andre viktige samfunnmessige oppgaver har blitt nedprioritert. Dette gjelder også for sekretariatene, det vil si region-/lokalkontorene. I mange sammenhenger ser vi i dag at reindriften er lite kjent i samfunnet, eller fremstilt som et hinder for annen samfunnsutvikling. Det kan ha sammenheng med at det regionale forvaltningsleddet i liten grad har hatt anledning til å orientere om reindriftens rettmessige plass i samfunnet på en positiv måte.

Landbruks- og matdepartementet har gjennom områdestyrenes instruks gitt områdestyrene kompetanse til å fremme innsigelser i plansaker etter plan- og bygningsloven. Områdestyrenes innsigelsesadgang er blitt praktisert forskjellig. Videre har oppfølgingen av disse sakene blitt håndtert ulikt av områdekontorene. Bruken av innsigelse har til tider, i enkelte områder, bidratt til en viss mistillit overfor styrene fra andre samfunnsinteresser, og en oppfatning om at reindriften er lite samarbeidsvillig og et hinder for den øvrige samfunnsutviklingen. Denne utviklingen er uheldig for reindriftens omdømme som en næring og viktig samfunnsaktør.”

Ved en avvikling av områdestyrene legger departementet til grunn at innsigelsesmyndigheten etter plan- og bygningsloven blir lagt til fylkesmannsembetene i de fylker der det foregår reindrift, og som blir berørt av et tiltak etter denne loven. Dette vil legge bedre til rette for en mer samordnet og helhetlig håndtering av arealspørsmål, samt at man frigjør ressurser for en mer aktiv oppfølging av det enkelte reinbeitedistrikt. Det vil etter departementets syn her ligge en stor gevinst i selve den organisasjonsmessige endringen.

I ny plandel til plan- og bygningsloven er det etablert en rekke nye verktøy som gir kommunale- og fylkeskommunale planleggere en bedre mulighet til å følge opp nasjonale mål om å sikre det materielle grunnlaget for den samiske reindriften. Grunnloven § 110 a og internasjonale regler forplikter både kommunale, regionale og statlige myndigheter til å gjøre hensynet til samisk kultur, næringsutøvelse og samfunnsliv til gjenstand for særskilt behandling og vurdering i samfunnsplanleggingen generelt, og i arealplanleggingen spesielt. Det er viktig at reindrifftsinteressene får mulighet til å komme fram i planprosessen. Hensynet til reindriften må tillegges en slik vekt ved avveiningen at reindrifftsinteressene bevares eller fremmes gjennom planene, og ikke trues. For å lykkes med dette er det sentralt at reindriften ivaretas og fremmes gjennom en aktiv og bevisst planlegging i kommuner og fylker. Hvordan plan- og bygningslovens regler blir praktisert, har derfor en stor betydning for hvordan reindrifftsinteresser blir ivaretatt.

Fylkesmannen har betydelig kompetanse innen arealforvaltning og et særlig samordningsansvar for å følge opp vedtak, mål og retningslinjer gitt av regjering og storting. Sett i forhold til dagens system, er departementet av den mening at fylkesmannen i større grad kan sikre at kommunene og fylkeskommunene ivaretar sitt ansvar for reindriften. Dette gjelder både for å sikre at plan- og bygningslovens krav til deltagelse og medvirkning blir fulgt opp, samt å følge opp i kommuner og fylkeskommuner slik at disse bruker de nye verktøyene for å følge opp gitte politiske mål om en bedre sikring av reindrifftsarealer. Fylkesmannen har også plangrupper hvor reindriften vil måtte få en plass.

Ut fra en helhetlig vurdering mener departementet at forslaget om å avvikle områdestyrene er helt avgjørende for å forenkle og effektivisere forvaltningen av reindriften. For å sikre at næringen blir involvert på en tilfredsstillende måte, må det imidlertid etableres hensiktsmessige rutiner for kontakt mellom det regionale forvaltningsleddet og reindriften.

Departementet mener videre at den administrative overføringen til fylkesmannen er avgjørende for å få en mer handlekraftig forvaltning. For å sikre reindriften oppfølging og tilknytning til etablerte miljøer, bør imidlertid kontorene lokaliseres der de er i dag. Det skal imidlertid gjennomføres fylkesvise prosesser, og som etter omstendighetene kan gi rom for andre løsninger dersom det er enighet om at dette vil være mest effektivt og hensiktsmessig.

Reindrifftsstyret med dagens system for oppnevning videreføres. Reindrifftsstyret blir klageorgan for vedtak etter reindrifftsloven fattet av fylkesmannen. Det faglige ansvaret for reindrifftsforvaltningen vil fremdeles ligge under Landbruks- og matdepartementet.

Landbruks- og matdepartementet kan ikke se at det foreligger noe grunnlag for å utsette saken til Stortingets høstsesjon slik Sametinget ber om under plenumsbehandlingen 1. mars 2013. Det er etter Landbruks- og matdepartementet syn ikke grunn til å tro at fortsatte drøftelser om disse spørsmålene, med det utgangspunktet som er reflektert i Sametingets vedtak, vil lede fram til noen enighet. For øvrig er departementet ikke enig med Sametinget i påstanden om at konsultasjonsprosedyrene ikke er fulgt i denne saken. I den forbindelse vises til omtalen av konsultasjonene under punkt 5.

7 Økonomiske, administrative og miljømessige konsekvenser

Bruken av kollegiale organer i reindriften innebærer en forholdsvis ressurskrevende saksbehandling og betydelige driftsutgifter. Ved at områdestyrets oppgaver overføres til fylkesmannen, får man en direkte saksbehandling hvor det ikke må skje saksforberedelse overfor et organ som igjen skal treffe beslutningen. Områdestyrets driftsutgifter faller også bort.

Om endringen vil få betydning for antallet klagesaker, er det vanskelig å si noe bestemt om. Departementet tror, etter hvert som den nye ordningen får satt seg, at antallet klagesaker ikke vil bli noe høyere.

Et annet område hvor departementet forventer en effektiviseringsgevinst ved en administrativ overføring av områdekontorene, er i kommunale og fylkeskommunale planprosesser. Dette har sammenheng med at områdestyrenes behandling av plansaker til tider har forsinket prosessen. Forsinkelser har ofte vært knyttet til at områdestyret av ulike årsaker har kommet for sent inn. Etter departementets vurdering har fylkesmannen bedre forutsetninger når det gjelder å ha oversikt over kommunale og fylkeskommunale planprosesser i fylket, samt for å følge opp disse slik at reindrifftsinteresser blir vurdert og ivaretatt på et tidlig stadium. Etter departementets vurderinger vil dette resultere i mer effektive og smidige planprosesser.

Generelt skjer det en effektivisering ved at viktige sektorinteresser mer samlet blir gjenstand for

vurderinger og oppfølging i fylkesmannens regi ved at fylkesmannen får større nærhet også til reindriften.

Det må imidlertid påregnes en del utgifter til kompetansehevede tiltak og i noen grad i forhold til samisk språk.

Utgifter knyttet til endringene i reindriftsloven forutsettes dekket innenfor berørte departementers eksisterende budsjetttrammer.

8 Merknader til de bestemmelser i reindriftsloven som foreslås endret

Forslaget til endringer innebærer i hovedsak at de oppgaver som områdestyret, og i enkelte tilfeller reindriftsagronomen, har etter dagens lov overføres til fylkesmannen. Begrunnelsen for overføringen er det gjort nærmere rede for under departementets vurderinger i kapittel 6.

Som det framkommer, er det tale om ulike typer oppgaver. Dels er det tale om oppgaver av mer formell og kontrollerende (registrerende) karakter. Dels er det tale om oppgaver som krever stor innsikt i faglige og kulturelle forhold. Departementet er på det rene med at det kan være nødvendig med ulike kompetanseutviklende tiltak i forbindelse med omorganiseringen.

Når det gjelder det nærmere innholdet av bestemmelsene, vises det til Ot.prp. nr. 25 (2006-2007) *Om lov om reindrift* og de generelle og spesielle merknadene der.

Til § 11:

Det er i femte ledd tale om godkjenning av siidaens beslutning om å opprette en ny siidaandel gjennom kontroll av at vilkårene for dette er oppfylt, herunder at etableringen ikke truer grunnlaget for en økologisk, økonomisk og kulturelt bærekraftig reindrift i siidaen. Den foreslåtte endringen innebærer at den myndighet som tidligere har ligget hos områdestyret, overføres til fylkesmannen.

Det er i syvende ledd tale om pålegg om etablering av nye siidaandeler. Den foreslåtte endringen innebærer at den myndighet som tidligere har ligget hos områdestyret, overføres til fylkesmannen.

Til § 12:

§ 12 siste ledd omhandler kontroll i forbindelse med etablering av sideordnet rekrutteringsandel. Den foreslåtte endringen innebærer at den myn-

dighet som tidligere har ligget hos områdestyret, overføres til fylkesmannen.

Til § 14:

§ 14 siste ledd omhandler melding om endringer i lederansvaret ved opphør av ekteskap og samboskap. Den foreslåtte endringen innebærer at dette nå skal meldes til fylkesmannen, og ikke som tidligere til områdestyret.

Til § 15:

§ 15 gjelder overføring av ansvaret som leder av siidaandel. De foreslåtte endringene innebærer at den myndighet som tidligere har ligget hos områdestyret etter annet, fjerde, femte og sjette ledd, overføres til fylkesmannen.

Til § 16:

§ 16 gjelder avvikling av siidaandel. De foreslåtte endringene innebærer at melding om avvikling etter tredje ledd skal sendes fylkesmannen og at den myndighet som tidligere har ligget hos områdestyret i henhold til fjerde ledd, overføres til fylkesmannen.

Til § 18:

§ 18 omhandler melding om reindrift. Den foreslåtte endringen innebærer at melding om reindrift nå skal sendes til fylkesmannen, og ikke som tidligere til områdestyret.

Til § 23:

Etter § 23 annet ledd siste punktum i dagens lov kan nærmere bestemmelser om motorisert ferdsel eller flyging i fredet område fastsettes ved forskrift av vedkommende forvaltningsmyndighet i samråd med distriktsstyret og områdestyret.

”Vedkommende forvaltningsmyndighet” er i hovedsak fylkesmannen. Forslaget til endring innebærer at det bare er distriktsstyret vedkommende forvaltningsmyndighet (fylkesmannen) skal samråde seg med.

Til § 24:

§ 24 har bestemmelser om gjerder og anlegg. Tredje ledd omhandler riving av ulovlige gjerder og anlegg. Den foreslåtte endringen innebærer at den myndighet som tidligere har ligget hos områdestyret og reindriftsagronomen, overføres til fyl-

kesmannen. Bestemmelsen vi i dag har om delegasjon fra områdestyret til reindriftsagronomen, vil ikke lenger være aktuell.

Til § 33:

§ 33 annet ledd annet punktum omhandler forlengelse av merkefrist etter områdestyrets beslutning. Den foreslåtte endringen innebærer at den myndighet som tidligere har ligget hos områdestyret, overføres til fylkesmannen.

Til § 37:

Denne bestemmelsen omhandler merkenemnd og klagenemnd og blant annet utpeking av sekretær for merkenemnda. Den foreslåtte endringen innebærer at den myndighet som tidligere har ligget hos reindriftsforvaltningen, overføres til fylkesmannen.

Til § 38:

Denne bestemmelsen omhandler registrering og sletting av reinmerke. I første ledd andre punktum er Reindriftsforvaltningen byttet ut med Statens reindriftsforvaltning, fordi Reindriftsforvaltningen har byttet navn til Statens reindriftsforvaltning.

Til § 43:

§ 43 annet ledd sjette punktum omhandler godkjenning av regler om at styremedlemskap skal gå på omgang. Den foreslåtte endringen innebærer at den myndighet som tidligere har ligget hos områdestyret, overføres til fylkesmannen.

Til § 46:

§ 46 omhandler distriktskassen. Etter tredje ledd i gjeldende lov kan vedtak om tilskudd til distriktskassen bringes inn for områdestyret for overprøving. Den foreslåtte endringen innebærer at den myndighet som tidligere har ligget hos områdestyret, overføres til fylkesmannen.

Til § 48:

I henhold til § 48 annet ledd kan det bestemmes at det i stedet for ekstern revisor skal velges et revisjonsutvalg. Dette må etter gjeldende lov godkjennes av områdestyret. Den foreslåtte endringen innebærer at den myndighet som tidligere har ligget hos områdestyret, overføres til fylkesmannen.

Til § 50:

§ 50 tredje ledd gjelder innsending av årsmelding. Den foreslåtte endringen innebærer at denne skal sendes til fylkesmannen istedenfor til områdestyret.

Til § 56:

§ 56 første ledd omhandler godkjenning av vedtekter for bruk av siidafondets midler. Den foreslåtte endringen innebærer at den myndighet som tidligere har ligget hos områdestyret, overføres til fylkesmannen.

Til § 57:

I henhold til § 57 siste ledd kan områdestyret pålegge to eller flere distrikter å utarbeide felles bruksregler. Den foreslåtte endringen innebærer at den myndighet som tidligere har ligget hos områdestyret, overføres til fylkesmannen.

Til § 58:

Etter gjeldende lov har områdestyret en rekke oppgaver i forbindelse med utarbeidelse og godkjenning av distriktenes bruksregler. De foreslåtte endringene innebærer at den myndighet som tidligere har ligget hos områdestyret, overføres til fylkesmannen.

Til § 59:

§ 59 femte ledd omhandler dispensasjon fra beitebruksreglene. Forslaget til endring innebærer at den myndighet som tidligere har ligget hos områdestyret, overføres til fylkesmannen.

Til § 61:

Første ledd første punktum i gjeldende lov fastslår at områdestyret, der det er nødvendig for vern av årstidsbeitene, kan fastsette særskilte beitetider, og etter annet ledd første punktum kan beitetidene fravikes etter tillatelse av reindriftsagronomen. Forslaget til endring innebærer at den myndighet som tidligere har ligget hos områdestyret og reindriftsagronomen, overføres til fylkesmannen. Bestemmelsen i annet ledd siste punktum om dispensasjon utover fire uker strykes som overflødig.

Til § 62:

Siste setning i fjerde ledd om at vedtatt distriktsplan skal sendes til områdestyret strykes.

Til § 63:

I henhold til § 63 annet ledd tredje punktum kan områdestyret nedlegge midlertidig forbud mot iverksetting av tiltak ved uenighet mellom grunneier/bruksberettiget og reindrifften. Den foreslåtte endringen innebærer at den myndighet som tidligere har ligget hos områdestyret, overføres til fylkesmannen.

Til § 65:

I henhold til § 65 annet ledd kan områdestyret stille vilkår for eller nedlegge tidsbegrenset forbud mot arrangement mv. Den foreslåtte endringen innebærer at den myndighet som tidligere har ligget hos områdestyret, overføres til fylkesmannen.

Til § 73:

§ 73 inneholder bestemmelser om megling, hvor områdestyret kan bestemme at det skal megles

mellom to parter og også utpeke en person som megler. Den foreslåtte endringen innebærer at den myndighet som tidligere har ligget hos områdestyret overføres, til fylkesmannen.

Til §§ 75 til 79:

§§ 75 til 79 omhandler sanksjoner og tvangstiltak hvor områdestyret, i tillegg til Reindrifftsstyret, kan treffe vedtak. De foreslåtte endringer innebærer at den myndighet som tidligere har ligget hos områdestyret, overføres til fylkesmannen. Bestemmelsene om delegasjon til reindrifftsagronomen i gjeldende lov § 75 og § 79 andre ledd går ut. I § 75 siste punktum endres reindrifftssjefen til Statens reindrifftsforvaltning.

Landbruks- og matdepartementet

t i l r å r :

At Deres Majestet godkjenner og skriver under et framlagt forslag til proposisjon til Stortinget om endringer i reindrifftsloven mv. (avvikling av områdestyrene).

Vi HARALD, Norges Konge,

s t a d f e s t e r :

Stortinget blir bedt om å gjøre vedtak til lov om endringer i reindrifftsloven mv. i samsvar med et vedlagt forslag.

Forslag

til lov om endringer i reindrifftsloven mv.

I

I lov 15. juni 2007 nr. 40 om reindrift gjøres følgende endringer:

I følgende bestemmelser skal uttrykkene "områdestyret" og "Områdestyret" erstattes med henholdsvis "fylkesmannen" og "Fylkesmannen":

§§ 11, 12, 14, 15, 16, 18, 33, 43, 46, 48, 50, 56, 57, 58, 59, 63, 65, 73, 76, 77 og 78.

§ 23 annet ledd skal lyde:

Bruk av terrenggående kjøretøy på bar mark skal begrenses mest mulig og skal så langt mulig foregå i faste løyper. Motorisert ferdsel eller flyging inn i område fredet i medhold av *naturmangfoldloven* skal foregå i samsvar med fastsatte forskrifter om vern. Nærmere regler om slik ferdsel i fredet område kan fastsettes ved forskrift av vedkommende forvaltningsmyndighet i samråd med *distriktsstyret*.

§ 24 tredje ledd skal lyde:

Gjerder og anlegg som ikke er i samsvar med første eller annet ledd, kan *fylkesmannen* kreve fjernet eller endret av den som er ansvarlig. Er dette ikke etterkommet innen en fastsatt frist, kan *fylkesmannen* iverksette riving eller endring *umiddelbart*. Utgifter ved tiltak etter dette ledd skal bæres av den ansvarlige og er tvangsgrunnlag for utlegg.

§ 37 skal lyde:

§ 37 *Merkenemd og klagenemnd*

I hvert samiske regionale reinbeiteområde velges en merkenemd på minst tre og høyst fem medlemmer fra ulike reinbeitedistrikter, med personlige varamedlemmer. Medlemmene og varamedlemmene velges av distriktslederne. *Fylkesmannen* utpeker sekretær for nemnda. Reindrifftsstyret oppnevner en klagenemnd.

§ 38 første ledd skal lyde:

Alle reinmerker skal godkjennes av merkenemnda før de tas i bruk i det regionale reinbeiteområdet. Godkjente reinmerker i det regionale reinbeiteområdet registreres hos *Statens*

reindrifftsforvaltning. Reinmerket skal ha en slik form at forveksling eller misbruk ikke kan finne sted. Merkenemnda skal, under ivaretagelse av hensynet til velordnet reindrift, søke å bevare tradisjonell bruk og utforming av reinmerker, blant annet skal tradisjonelle familiemerker søkes bevart for familien.

§ 58 første ledd annet punktum skal lyde:

Fylkesmannens behandling skal, foruten en kontroll med at lovens regler for utarbeidelse av bruksregler er fulgt, også omfatte en vurdering av om bruksreglene gir grunnlag for en økologisk bærekraftig reindrift i distriktet.

§ 61 skal lyde:

§ 61 *Beitetider*

Der det er nødvendig for vern av årstidsbeitene, kan *fylkesmannen* fastsette beitetider for de ulike årstidsbeitene. Leder av siidaandel skal påse at rein i lederens flokk ikke oppholder seg på beiteområder i strid med disse reglene.

Der forholdene gjør det nødvendig, kan beitetidene fravikes etter tillatelse av *fylkesmannen*. Det gjelder også beitetider fastsatt etter § 59.

§ 62 fjerde ledd skal lyde:

Kommune, fylkeskommune og fylkesmann bør orienteres om planarbeidet og skal gjøres kjent med hovedinnholdet i planen før den vedtas. Kommune, fylkeskommune og fylkesmann, samt berørte nabodistrikter, skal få tilsendt den vedtatte *planen*.

§ 71 første ledd skal lyde:

Det opprettes et reindrifftsstyre på syv medlemmer med personlige varamedlemmer der fire av medlemmene med varamedlemmer oppnevnes av Kongen og tre medlemmer med varamedlemmer oppnevnes av Sametinget. Reindrifftsstyret er faglig rådgiver for *Statens reindrifftsforvaltning*, reinforskningen og rettledningstjenesten, og skal behandle de saker som følger av loven her samt etter Kongens nærmere bestemmelser. Reindrifftsstyrets virkeområde kan avgrensnes til å omfatte reindrift innenfor det samiske reinbeiteområdet.

§ 72 oppheves

§ 75 skal lyde:

§ 75 *Pålegg om opphør av ulovlig forhold*

Drives virksomhet i strid med bestemmelser gitt i eller i medhold av denne lov eller vedtak gjort i medhold av disse bestemmelser, skal reindrifftsstyret eller *fylkesmannen*, når offentlige interesser tilsier det, gi nødvendige pålegg for å bringe det ulovlige forholdet til opphør, herunder pålegg om retting og fjerning av ulovlig oppførte hytter og anlegg mv. Slike tiltak kan kreves gjennomført innen en nærmere fastsatt frist. Reindrifftsstyret kan delegere sin myndighet etter paragrafen her til *Statens reindrifftsforvaltning*.

§ 79 skal lyde:

§ 79 *Tvangstiltak*

Reindrifftsstyret eller *fylkesmannen* kan, dersom pålegg etter § 75 ikke er etterkommet, og andre tiltak ikke anses formålstjenlige, gjøre vedtak om tvangstiltak. Vedtak om tvangstiltak kan gå ut på

1. at det foretas nødvendig arbeid og kontroll for å få gjennomført pålegg om samling, skilting, merking, utdriving og telling av rein,
2. avlaving av rein hvor utdriving ikke har latt seg gjennomføre,
3. reduksjon av antallet rein i en siidaandel,
4. riving av ulovlig oppsatte hytter, gjerder eller anlegg.

Reindrifftsstyret kan delegere sin myndighet til å treffe vedtak om tvangstiltak etter første ledd nr. 1 og 2 til *Statens reindrifftsforvaltning*.

Vedtaket etter første ledd er tvangsgrunnlag etter tvangsfullbyrdsloven kapittel 13. Vedtakene fullbyrdes etter tvangsfullbyrdsloven § 13-14. Reindrifftsstyret og *fylkesmannen* kan begjære tvangsfullbyrdelse. Vedtak etter første ledd nr. 1 kan iverksettes uten at det er nødvendig å bringe saken inn for namsmyndighetene.

Utgifter ved tiltak etter denne paragraf skal bæres av reineieren og er tvangsgrunnlag for utlegg.

II

Endringer i andre lover:

1. I lov 19. juni 2009 nr. 101 om erverv og utvinning av mineralressurser gjøres følgende endringer:

§ 10 annet ledd første punktum skal lyde:
Ved leting i Finnmark skal leter i tillegg skriftlig varsle Sametinget, Finnmarkseiendommen som grunneier, *fylkesmannen* og distriktsstyret for reindrifften.

§ 13 fjerde ledd skal lyde:

I Finnmark skal Direktoratet for mineralforvaltning orientere grunneieren, Sametinget, *fylkesmannen*, distriktsstyret for reindrifften og kommunen om tillatelsen.

§ 17 fjerde ledd skal lyde:

Ved behandlingen av søknaden skal Direktoratet for mineralforvaltning gi grunneieren, Sametinget, kommunen, *fylkesmannen* og distriktsstyret for reindrifften anledning til å uttale seg.

§ 18 annet ledd skal lyde:

I Finnmark skal undersøker i tillegg skriftlig varsle Sametinget, *fylkesmannen*, og distriktsstyret for reindrifften. Når det er praktisk mulig, skal siidaene, jf. reindrifftsloven § 51, varsles muntlig.

III

2. I lov 21. desember 1984 nr. 101 om reindrift i kommunene Meldal, Midtre Gauldal, Oppdal, Rennebu, Rindal, Sunndal og Surnadal skal § 4 annet ledd første punktum lyde:

Reindrifften i området som omfattes av denne lov skal høre inn under *fylkesmannen i Sør-Trøndelag*. Det skal velges et eget tillitsmannsutvalg.

IV

I lov 9. juni 1972 nr. 31 om svensk reinbeiting i Norge og norsk reinbeiting i Sverige gjøres følgende endringer:

Lovens tittel skal lyde:

Lov 9. juni 1972 nr. 31 om svensk reinbeiting i Norge og norsk reinbeiting i Sverige (*grensereinbeiteloven*)

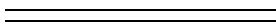
I følgende bestemmelser skal uttrykkene ”reindrifftsagronom”, ”reindrifftsagronomen” og ”Reindrifftsagronomen” erstattes med henholdsvis ”fylkesmann”, ”fylkesmannen” og ”Fylkesmannen”:

§§ 10, 13, 15, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 27, 34, 37, 39, 41, 45, 49, 51, 54 og 55

I §§ 39 og 47 skal uttrykket ”reindriftssjefen” erstattes med ”Statens reindrifftsforvaltning”.

V

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer.

Tykk: AS O. Fredr. Aimesen. Mars 2013

241491